

STUDÁNKA

Informační zpravodaj obce

Radostná pod Kozákovem

JAK SE ZBAVIT RZI HRUŠŇOVÉ, NEJVĚTŠÍHO NEPŘÍTELE HRUŠNÍ

Rez hrušňová je houbová choroba, která decimuje naše hrušně již dlouhou dobu. Stačí jediný jalovec v dosahu vašich hrušní a úroda hrušek má namále. Jak se rzí hrušňovou bojovat a jak provádět prevenci. Rez hrušňová, doslova všudypřítomný „mor" hrušní.

Rez hrušňová je houbová choroba, kterou způsobuje houba, dvoubytná rez. Dvoubytná znamená, že má tato houba ve svém vývojovém cyklu hostitele a mezihostitele, hostitelem jsou v tomto případě jalovce, vzácněji zeravy. Mezihostitelem jsou pak právě hrušně. Choroba na hrušních napadá čepele listů i řapíky, výjimečně plody. A pozor, nejde jen o onemocnění samotných hrušní, ale právě i jalovců. Prostě platí, že tam, kde se vyskytují oba hostitelé ve vzdálenosti alespoň 150 až 200 metrů, škodlivá houba prosperuje.

Hlavní příčinou prudkého nárůstu výskytu rzi hrušňové u nás je skutečně rostoucí obliba výsadby jalovců. Roli hraje také počasí, k infekci dochází nejčastěji za teplého a zároveň deštivého počasí při teplotách ovzduší okolo 18 °C a v době kvetení hrušní. Pro šíření spor však stačí teploty již jen okolo 12 °C.

VÝVOJOVÝ CYKLUS RZI HRUŠŇOVÉ

Dvoubytná houba přezimuje ve svém podhoubí na jalovcích. Na jaře pak (v dubnu až květnu) vyrůstají na borce větví jalovců nejprve rosolovité oranžovožluté útvary, které rychle zasychají a stávají se prášivými. A právě z nich se uvolňují výtrusy houby, kterými jsou hrušně infikovány. Teliospory klíčí a bazidiospory infikují hostitelskou rostlinu (hrušeň) a na napadených místech se začnou na začátku léta tvořit výrazné skvrny o průměry několika mm, které jsou na vrchní straně oranžové, později pak až červeně lemované. Uprostřed skvrn jsou viditelné černé tečky. Na spodních stranách listů vyrůstají aecie a z nich uvolněné aeciospory zpětně infikují jalovce. Při silnějším výskytu může být poškozeno až 30 až 80% listové plochy hrušní. Na plodech hrušní se vyskytují deformace a aecidie vyrůstají i na plodech hrušek.

Na jalovcích se v místech napadení tvoří na borce zduřeniny. Ty během vegetačního období zasychají, vytvoří se strupy a rány, které mohou být napadány dalšími patogeny. Růst jalovce je zpomalen, části nad poškozením odumírají a rostliny zakrňují, silněji napadené jalovce dokonce uhynou.

Nezbytná je vzájemná izolace hostitele a mezihostitele, minimální odstup by měl být alespoň 500 metrů, ještě lépe kilometr, mnohem účinnější by bylo vysazovat namísto jalovců jiné druhy jehličnanů.

Důležité je sledování výskytu telií na jaře na jalovcích a včasné odstranění napadených větví. Ideálně ještě ve fázi rosolovitých útvarů. Při extrémním rozšíření pak nekompromisní odstranění celých keřů. Nejde o to jalovce odstranit, ale pra-

videlně je kontrolovat a brát ohled na ostatní vlastníky zahrad v lokalitě. A také o nové výsadbě. Pokud již takové informace máme, přece si ve své zahradě jalovce nevysadíme vedle hrušně. Ona by nás sama rychle poučila. Co se týká řezu jalovců, problémem je, že ošetření řezem může být v porostu jalovců nakonec horší než sama nemoc. Hlubokým řezem do starého dřeva ošetřené jalovce více trpí výskytem ložisek rzi na zbylých výhonech. Jalovce též po řezu špatně regenerují, načež přestávají plnit funkci okrasné zeleně.

Zamezit šíření infekce lze alespoň částečně překrytím jalovců pomocí bílé netkané textilie v dubnu až květnu. Pomoci by též mělo mechanické odstranění a následná likvidace rosolovitých výrůstků houby z jalovců ještě předtím, než dojde k jejich zaschnutí a vyprášení. Likvidaci rosolovitých výrůstků hub je třeba provádět každoročně na přelomu dubna a května.

Možná je i chemická ochrana hrušní fungicidním postřikem (např. Baycor, Horizon, Score a jiné) v době před začátkem kvetení. Za vlhkého počasí je pak třeba postřik po týdnu zopakovat a poté znova po odkvětu. Současně je dobré provádět i postřik jalovců, a to třikrát s měsíčním odstupem, čili na začátku dubna, května a června.

Na podzim je nezbytné opadané listí hrušní na zemi shrabat a spálit spolu s napadenými větvemi jalovců. Prevencí je též výběr odolnějších odrůd a kultivarů hrušní, protože ranější odrůdy jsou odolnější. Možné je také pěstování odolnějších kultivarů jalovců a jejich kříženců, konkrétně jalovce obecného (Juniperus communis), jalovce šupinatého (Juniperus squamata), a nebo například jalovce poléhavého (Juniperus horizontalis).

Datum vydání 5. 1. 2022 autor: Petr Pojar

SVOZ PLASTŮ A TETRAPAKŮ

bude proveden **ve středu 16. února 2022**.

Svážet se bude vytříděný plast ve žlutých pytlích a tetrapak v oranžových pytlích, který se standardně odevzdává v sobotu dopoledne ve sběrném místě na Volavci a je označován čárovými kódy pro uplatnění slevy na poplatku za odvoz odpadu. Uvedený odpad v řádně zavázaných pytlích odložte nejlépe ráno v den svozu na místo odvozu popelnic u vašich nemovitostí. Pytle je možné označit čárovými kódy, ale vzhledem k transportu, povětrnostním podmínkám a dalším okolnostem není možné zaručit načtení slevy.

Ve svozovém voze je možné si vyzvednout prázdné pytle na tříděný odpad.

V únoru nebude prováděn svoz bioodpadu.

POVĚSTI Z OKOLÍ

HRAD KUMBURK

Hrad Kumburk stával na homolovitém kopci, dnes téměř úplně zalesněném. Byl výborně opevněn. Jednotlivá pásma obrany byla seskupena kolem vrcholu kopce. Přístupová cesta stoupala ve spirále kolem kopce a na západní straně před první branou překročila po padacím mostě příkop. Hluboký příkop s vysokým valem tvořil zevní opevnění a obklopoval celý areál hradu. Mezi hradební zdí a vnitřním hradem vedla cesta dalšími třemi branami k většímu prostranství na západní straně hradu, kde byly hospodářské budovy, a odtud již do vnitřního hradu. Ten byl rovněž obehnán zdí. Při severním okraji byla velká budova paláce, k níž přiléhala na východním nejvyšším bodu kopce hranolovitá hradební věž, vedle níž tu bývala v jižním cípu vnitřního opevnění věž kulatá. Do vnitřního hradu se vstupovalo branou v menší hranolové věži na západním okraji hradu.

Hrad vznikl začátkem 14. století, kdy se v tomto kraji usadila vartemberská větev rodu Markvarticů. Jeho prvním známým majitelem byl r. 1325 Markvart z Goldenberka, snad jeho zakladatel. Původní jméno honosného a pevného sídla bylo Goldenberk. Po Markvartovi drželi hrad během 14. století další příslušníci rodu Vartemberků z Kumburku. Poslední z nich, Jan, prodal hrad r. 1406 Janu Krušinovi z Lichtemburka. Jeho syn Hynek byl významnou osobností po celou dobu husitských válek až do své smrti r. 1454. Zpočátku bojoval proti císaři Zikmundovi, později však přešel na jeho stranu. Za něho bylo opevnění hradu ještě zesíleno. Vrchol staršího zevního valu byl opatřen hradební zdí se šesti baštami a také hlavní palác byl ze severovýchodu důkladněji zabezpečen. Hynkův syn Vilém neudržel rozsáhlou otcovu državu, ale Kumburk měl až do své smrti r. 1486. Jeho nástupcem byl syn Haiman.

Po Lichtemburcích se na Kumburku vystřídalo několik majitelů: Jan Žehušický z Nestajova r. 1500, kníže Bartoloměj Minsterberský r. 1513, Berkové z Dubé v letech 1517 až 1524. R. 1529 již panství drželi Trčkové z Lípy. Jan mladší Trčka z Lípy postoupil hrad Kumburk, městečko Paku, 14 vsí a majetek v dalších 8 vsích r. 1533 Mikuláši Trčkovi z Lípy na Veliši. Ten připojil ke Kumburku město Jičín. Po něm držel zboží v l. 1540–1569 syn Vilém, dále vnuk Burian a poslední Trčka z Lípy, Jan Rudolf. Ten prodal kumburské panství r. 1607 Zikmundovi Smiřickému ze Smiřic.

Již Trčkové z Lípy na hradě nesídlili. Měli rozsáhlá panství s mnoha hrady, a pokud se zdržovali ve zdejším kraji, pobývali na Veliši nebo v Jičíně, kde měli panský dům, základ jičínského zámku. Stejně tomu bylo i za vlády Smiřických, kdy se navíc stal Kumburk vězením. V 17. století sloužil hradní komplex jako vězení pro zločince. Konkrétně Panenská věž (tak ji pojmenovali dobrovolníci ze Sdružení pro záchranu hradu

Kumburku), která kryje druhou hradní bránu, bývala hladomornou, kam odsouzence spíš shazovali, než spouštěli. Umístění trestance do hladomorny bylo velice kruté, vnitřní prostor měl průměr zhruba dva metry, výška byla šest metrů, okna žádná.

V kulaté věži, zvané od té doby Panenská, byla jedenáct let vězněna dcera Zikmunda Smiřického Eliška Kateřina pro svou lásku k poddanému – kováři Jiříku Vágnerovi. Mnozí si myslí, že Eliška Kateřina Smiřická byla uvězněna ve sklepení, ale to bylo pro šlechtičnu nemyslitelné. Po hradě se pohybovala volně. Elišku vysvobodil v roce 1619 Ota Jindřich z Vartenberka zvaný Kulhavý. Nemusel prokázat žádné rytířské schopnosti, hrad ani nedobýval. Nakonec šlo o velice výhodný politický sňatek.

R. 1621 byly statky Smiřických konfiskovány a získal je Albrecht z Valdštejna. Panství kumburské zahrnovalo město Jičín, hrad Kumburk, tvrze Dřevěnici, Radim, pustý hrad Bradlec, městečko Novou Paku a 36 vsí. Po násilné Valdštejnově smrti r. 1634 daroval císař pustý hrad Kumburk r. 1636 Rudolfovi z Tiefenbachu. Po jeho smrti r. 1653 držela statek manželka Marie Anna Eliška ze Šternberka a po její smrti r. 1676 přešlo panství na Jana Norberta ze Šternberka.

Největší ránu zasadili hradu Švédové, kteří jej v třicetileté válce zpustošili, a v roce 1658 byl na příkaz císaře Leopolda z velké části zbořen. Z Kumburku zůstaly sutiny, a co nezdolaly nálože prachu, dokonali během dalších let lidé, kteří používali kámen z hradu ke stavbám v okolí.

Posledním šlechtickým rodem, kterému zdejší panství i s hradem Kumburkem patřilo, byli Trauttmansdorffové. V roce 1945 však celý majetek rodu stát zkonfiskoval podle Benešových dekretů.

Zřícenina dnes patří obci Syřenov, pečuje o ni Sdružení pro záchranu hradu Kumburku, které se postaralo mimo jiné o vybudování vyhlídkové věže a které památku kulturně oživuje, například tradičním zářijovým Kumburským svítáním. Z vrcholové dřevěné vyhlídky se otvírá nádherný výhled na Jičínsko, Veliš, Zebín, Prachov, Bradlec, Tábor, Kozákov, Ještěd, Podkrkonoší, Krkonoše, Náchodsko, Orlické hory a blízkou Zvičinu.

K troskám kdysi hrdého hradu rád chodíval například Bohuslav Balbín i Karel Hynek Mácha, jemuž zde byla zasazena pamětní deska.

O ZŘÍCENINĚ KOLUJE I DNES SPOUSTA TAJEMNÝCH POVĚSTÍ

Pod troskami hradu v zasypaných sklepeních je prý ukryt velký poklad, hlídaný obrovským kohoutem s ohnivýma očima. Po zříceninách se za větrných nocí toulá a naříká duch panny Meluzíny, která tu byla vězněna ve věži, jejíž zbytky se dodnes nazývají Panenská věž. Podle jiné pověsti se zde také objevoval přízrak smutného myslivce.

Volně čerpáno z Internetu.

Mgr. Kašová Milena

HASIČI RADÍ OBČANŮM

Bezpečný pohyb na ledu

Zamrzlé vodní plochy jsou nedílnou součástí zimní přírody. Kdo z nás by si rád na čerstvém vzduchu nezabruslil, nezahrál hokej nebo se jen tak neprošel po „vodní hladině".

Ovšem všechny tyto radovánky jsou velmi závislé na počasí. Vzhledem k výkyvům teplot může dojít k prolomení ledu s následným tonutím. Na co všechno bychom tedy měli myslet, než vstoupíme na přírodní ledovou plochu?

Pokud jdete na led:

- informujte někoho z blízkých o tom, kam jdete
- než vstoupíte na jakoukoliv zamrzlou hladinu, přesvědčte se, že je led dostatečně silný, síla ledu pro bezpečnou chůzi jedné osoby (80 kg) je 10 cm kompaktního ledu
- pokud se začne ozývat praskání ledu, ihned se vraťte na břeh
- lehnutím na led rozložíte svoji váhu na větší plochu, snížíte tak zatížení ledu
- když už se propadnete, roztáhněte ze široka ruce na okraj ledu, snažte se co nejrychleji pomocí kopání nohou ve vodě na led nasunout a odplazit se na břeh

Pokud jste svědkem nehody na ledu:

- vidíte-li někoho probořeného ve vodě, zvažte své možnosti a schopnosti, abyste se nestali také zachraňovaným
- nepřibližujte se k němu ve stoje, je třeba rozložit váhu a vzít si nějakou pomůcku pro prodloužení dosahu (například větev nebo lano)
- pokuste se zajistit zachráněnému suché oblečení a teplo, komunikujte s ním
- nemůžete-li pomoci sami, zavolejte na tísňovou linku 112 případně 150

Nezapomeňte! Štěstí přeje připraveným!

autor: kpt. Mgr. Michaela Stará
HZS Libereckého kraje

INFORMACE ZE ŠKOLY A ŠKOLKY – AKCE V ÚNORU

Dovolte mi, abych Vás v bodech seznámil s tím, čím jsme ve škole žili:

LEDEN 2022

- po 3. 1. – zahájení výuky po vánočních prázdninách
- st 12. 1. – ŠKOLA a část ŠKOLKY – bruslení v Lomnici nad Popelkou
- pá 21. 1. – ŠKOLKA – divadlo Kosí bratři
- st 26. 1. – ŠKOLA a část ŠKOLKY – bruslení v Lomnici nad Popelkou

ÚNOR 2022

- pá 4. 2. – jednodenní pololetní prázdniny
- st 9. 2. – ŠKOLA a část ŠKOLKY – bruslení v Lomnici nad Popelkou (pokud situace dovolí)
- 14. – 20. 2. – jarní prázdniny
- st 16. 2. – ŠKOLKA – karneval (pokud situace dovolí)
- 21. – 25. 2. – ŠKOLA a část ŠKOLKY – lyžování na Kozákově (pokud situace dovolí)

Pokud máte zájem o další informace a dění ve škole Vám není lhostejné, sledujte naše internetové stránky www.skola.tatobity.cz, kde se průběžně můžete seznámit s chodem školy a zjistíte zde nejaktuálnější informace.

Mgr. Pavel Vaněk, ředitel školy

NĚCO PRO ZÁBAVU DOSPĚLÝM I DĚTEM

Hlavolam – hledejte názvy měst ve větách

1. Tondo, bruš kameny pořádně.
2. Bolela ji hlava od božího rána.
3. K zemi šla ta letitá borovice, kterou poničil silný vítr minulý týden.
4. Rytíř objevil poklad novohradského panství.
5. Žádný Čech ebolou neonemocněl.
6. Nepřátelé berou nohy na ramena.
7. Lítá kos okolo vesnice.
8. Nová kostra koni celkem pomohla.
9. Nos, uši, celá hlava.
10. Sem polož melouny a naproti víno.
11. Hele, medvěd, podej mi kulovnici!

Řešení: *Dobrušku, Jihlava, Tábor, Kladno, Cheb, Beroun, Sokolov, Strakonice, Sušice, Louny, Mikulov.*

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

GRATULUJEME ÚNOROVÝM JUBILANTŮM

70 let – Milena Egrtová, Lestkov 55

65 let – Jana Ficová, Lestkov 88

60 let – Zbyněk Špirit, Volavec 19

INFORMACE OBECNÍHO ÚŘADU

KONTAKTNÍ ÚDAJE:

Adresa:	Obecní úřad Radostná pod Kozákovem Lestkov čp. 77, 512 63 Rovensko p. Tr.
Úřední hodiny:	pondělí od 19:00 do 21:00 hodin
Telefon:	starosta 724 179 787
E-mail:	starosta@radostna.cz urad@radostna.cz ucetni@radostna.cz
www stránky:	www.radostna.cz
ID datové schránky:	e7dapat